

HOOFDSTUK 21 -

ERVEN DOOR KINDEREN MET EEN VERSTANDELIJKE BEPERKING

1. Wat is het?

De vererving sturen

Als er tussen de toekomstige erfgenamen personen aanwezig zijn met een verstandelijke beperking of geestelijke stoornis, kan dit zonder gepaste maatregelen problemen opleveren. Er kan vermogen terechtkomen bij personen die zelf niet in staat zijn om hun wil te verklaren en dus zelf ook nooit een geldig testament op kunnen laten maken.

Zonder testament bepaalt de wet uiteindelijk waar het vermogen na overlijden terecht komt. Dit zijn dan de naaste bloedverwanten en helaas zijn dit niet altijd de personen waar de betrokkene tijdens zijn leven het meest aan heeft gehad.

Voorbeeld 1

Een gehandicapt kind heeft een groot geldbedrag geërfd van beide ouders. Dit bedrag wordt afgezonderd op een spaarrekening en de kantonrechter houdt toezicht, zoals het hoort.

Na het overlijden van het gehandicapte kind, wordt dit vermogen verkregen door een groot aantal neven en nichten, die hun onfortuinlijke familielid niet of nauwelijks hebben gekend en hier nooit naar hebben omgekeken.

Het feit dat over hetzelfde vermogen meerdere malen erfbelasting betaald moest worden, was hier niet het grootste probleem.

Het meest onrechtvaardige was dat het gehandicapte kind nog een pleegzus had, die wel altijd goed voor haar overleden pleegbroer had gezorgd en met lege handen achterbleef. Als de ouders van het gehandicapte kind hier nog weet van zouden kunnen krijgen, zouden ze zich alsnog omdraaien in hun graf of hun urn laten barsten.

Een goed testament van de ouders, waarin gebruikgemaakt wordt van estateplanningstechnieken, zoals een tweetrapsmaking of vruchtgebruikconstructie, had in dit geval veel leed kunnen besparen. Sturing of bescherming van het familievermogen is dan heel belangrijk.

Het is ook verstandig dat tegelijkertijd naar middelen wordt gezocht om dubbele belastingheffing te voorkomen, bijvoorbeeld als de betrokkene zelf niet in staat is om rechtsgeldig een testament op te maken.

Wie betaalt de verzorging?

De verzorgingskosten van een meerderjarig kind met een verstandelijke beperking worden grotendeels betaald door de overheid. Een kind met een verstandelijke beperking heeft meestal recht op een zogenaamde 'Wajong-uitkering'.

Een kind met een beperking hoeft dus niet altijd zijn of haar eigen vermogen aan te spreken om verzorgd achter te blijven. Sinds 1 januari 2013 dient er wel rekening te worden gehouden met een verhoogde eigen bijdrage als het kind in een zorginstelling verblijft. Hier wordt later in deze uitgave op teruggekomen.

Ook als dit kind een erfenis krijgt, blijft dit geërfde vermogen vaak helemaal in stand en wordt het meestal apart gezet op een speciale bankrekening. Hierover mag dan alleen maar worden beschikt met toestemming van de kantonrechter.

Het gehandicapte kind zal vaak niet trouwen, geen kinderen nalaten en is zelf niet in staat om een testament op te maken of op een andere manier over het vermogen te beschikken.

Je krijgt dus een soort 'slapend' vermogen. Een vermogen dat min of meer levenslang blijft geparkeerd en dat alleen maar gebruikt wordt als het kind het nodig heeft om speciale uitgaven te doen, die niet uit de uitkering betaald kunnen worden.

Voorbeeld 2

Een langstlevende ouder met drie kinderen, waarvan een kind een ernstige verstandelijke beperking heeft, komt te overlijden. Erfgenamen volgens de wet zijn de drie kinderen, ieder voor een derde deel. Over de erfenis moet erfbelasting worden betaald. Ieder kind heeft recht op een vrijstelling van € 20.371,- en over het meerdere moet 10 tot 20% erfbelasting worden betaald.

Maar het vermogen van het gehandicapte kind blijft, zoals we gezien hebben, vaak gewoon in stand totdat het kind zelf ook komt te overlijden.

En wat gebeurt er dan? Dan vererft dit vermogen weer door naar de andere kinderen en moet over datzelfde bedrag weer erfbelasting betaald worden.

Alleen dan is het percentage erfbelasting dat betaald moet worden een heel stuk hoger. Want als je erft van je broer of zus, bedraagt de te betalen erfbelasting 30 tot 40%.

Hoe kunnen de ouders dit hoge tarief of die dubbele heffing voorkomen? Dit kan door het maken van bijzondere, soms ingewikkelde testamenten.

2. Hoe doet u het correct?

Twee verschillende constructies worden vaak gebruikt, afhankelijk van de persoonlijke situatie:

1. Tweetrapsmaking

In een testament wordt dan bepaald dat alles wat je kind erft, en zelf bij zijn overlijden van zijn erfdeel nog overheeft, automatisch toevalt aan andere bloedverwanten, bijvoorbeeld je andere kinderen of kleinkinderen.

Door zo'n tweetrapsmaking erven de broers en zusters juridisch gesproken niet uit de nalatenschap van hun gehandicapte broer of zus maar via het testament rechtstreeks uit de nalatenschap van hun ouders. Er geldt dan een lager tarief voor de erfbelasting en dit kan veel erfbelasting besparen.

2. Vruchtgebruik

Aan het gehandicapte kind wordt, in plaats van zijn gewone erfdeel, een heel uitgebreid vruchtgebruik toegekend; het kind wordt in dat geval zelf geen eigenaar van het vermogen, maar vruchtgebruiker. Je bepaalt dan dat de vruchtgebruiker het geërfde vermogen en de rente daarvan alleen maar tijdens zijn leven mag gebruiken. Wel krijgt de vruchtgebruiker ook het recht om op het vruchtgebruik in te teren of met andere woorden: om het vruchtgebruikvermogen op te maken en helemaal te gebruiken als dit nodig is.

Waarvoor kan het gebruikt worden? Voor verzorging, hobby, vakantie, inrichting van een woonruimte, enz.

De eigendom zit dan meteen bij de andere familieleden en na het overlijden van de vruchtgebruiker hoeft hierover geen erfbelasting meer te worden betaald.

Zo krijgt het gehandicapte kind juridisch alleen een vruchtgebruik en is de verzorging toch prima gewaarborgd.

3. Wat zijn de voordelen?

Belastingbesparing staat niet voorop, maar speelt slechts een bijrol. Het belangrijkste is dat u er op deze manier voor zorgt dat de toekomstige nalatenschap uiteindelijk terecht komt bij de juiste personen of instellingen.

4. Wat zijn de nadelen?

Tijdig zaken regelen

In de besproken gevallen is het belangrijk om tijdig maatregelen te nemen. Sturing van het vermogen dient via de ouders te worden geregeld. Helaas is niet iedereen op de hoogte van alle mogelijkheden en ontbreekt het nog al te vaak aan goede publieksvoorlichting op dit vlak. Als gevolg van onwetendheid worden daarom niet tijdig maatregelen genomen.

Emotionele aspecten

De advisering omtrent de erfrechtelijke behandeling van een kind met een geestelijke beperking is een emotionele zaak. Het gevoel dat dit kind dan wordt achtergesteld bij de andere kinderen kan overheersen.

Met een vruchtgebruikregeling wordt een kind feitelijk ontferd en dit ligt heel gevoelig. Als echter op een andere manier wordt geregeld dat het betreffende kind materieel niets tekortkomt en een goede verzorging zo veel mogelijk wordt gewaarborgd, dan is dit 'onterven met de beste bedoelingen'.

Kantonrechter

De kantonrechter moet de belangen bewaken van een kind dat niet voor zichzelf op kan komen. Hij zal dus in moeten stemmen met deze regelingen. Dit omdat feitelijk het recht op de legitieme portie van uw kind wordt geschonden. Als gekozen is voor een evenwichtige regeling en goed gekeken is naar de belangen van uw kind, zal de kantonrechter hier waarschijnlijk niet veel moeite mee hebben. Zeker niet als uw kind met de door u getroffen regeling feitelijk beter af is dan met de regeling die in de wet is opgenomen.

5. Extra tips

Het is belangrijk om ook de juiste beschermingsmaatregelen te nemen. Het geërfde vermogen van een kind met een beperking moet goed worden beheerd. Daarbij kunnen belangen tegenstrijdig zijn.

Daarom is het belangrijk om ook een testamentair bewind in te stellen. Het vermogen wordt op die manier afgeschermd. Voor zover een uitkering niet toereikend is, zullen de verzorgingskosten en de kosten van levensonderhoud in de meest ruime zin moeten worden betaald uit dit afgeschermd vermogen.

De bewindvoerder zal de belangen moeten bewaken van uw kind, dat niet voor zichzelf op kan komen. De bewindvoerder dient hiervoor de behoeften van uw kind tot verzorging, levensonderhoud en welzijn in de meest ruime zin als maatstaf te nemen. Met andere woorden: als uw kind er enigszins profijt van kan hebben, dient het afgezonderde vermogen ook gebruikt te worden.

6. Wanneer is dit een goede strategie?

Als u een kind heeft dat niet voor zichzelf op kan komen, moet u niet wachten met het nemen van gepaste maatregelen. Laat u goed voorlichten en regel het met een goed testament. In gewone gevallen is het niet altijd verstandig om over de dood heen te regeren, maar hier is het bittere noodzaak.

7. Hoeveel kost het?

Deze zaken goed regelen is een vorm van estate planning of nalatenschapsplanning in de meest zuivere vorm. Bij estate planning denken we al snel aan grote vermogens. Het goed regelen van zaken is echter niet alleen belangrijk bij grote vermogens, maar ook als het gaat om kleine vermogens. Maatwerk is absoluut vereist en u moet zich heel goed laten adviseren. Dit kan behoorlijk wat kosten met zich meebrengen. Ondanks die kosten is het heel belangrijk om de zaken goed te regelen.